



## Til Folketingets Indenrigsudvalg

København, oktober 2023

### Notat om lovpligtige ungdomsråd i kommunerne

Formålet med notatet er at give en status på inddragelsen af børn og unge i lokalpolitiske beslutningsprocesser og vise en mulig vej til at styrke kommunal børne- og ungeinddragelse. I notatet anbefaler Netværket af Ungdomsråd (NAU), Ungdomsringen og UNICEF Danmark, at Folketinget – på linje med loven om kommunale ældreråd og handicapråd – gør det lovpligtigt for alle kommuner i Danmark at have et ungdomsråd.

### Problemstilling

Børn og unge har ret til at blive inddraget i og få indflydelse på beslutninger, der vedrører dem. Det fremgår bl.a. af Børnekonventionen, som Danmark ratificerede i 1991. Men det er langt fra alle børn og unge, der oplever at blive hørt og inddraget. En undersøgelse fra UNICEF Danmark fra 2021 viser, at:

- Kun 9 pct. af børn mellem 12 og 17 år føler, at politikerne lytter til deres meninger og holdninger.
- 6 ud af 10 børn mellem 12 og 17 år mener *ikke*, at politikerne i tilstrækkelig grad inddrager børn og unge i beslutninger, der vedrører dem.

Sammenlignet med andre lande har unge i Danmark et højt politisk vidensniveau, og tal fra Dansk Ungdoms Fællesråds Demokratianalyse (2022) viser, at mere end 2 ud af 3 unge *har* en politisk holdning til, hvilken retning Danmark og verden skal udvikle sig i. Men unges demokratiske selvtilid ligger paradoksalt nok relativt lavt. F.eks. svarer halvdelen af unge i Demokratianalysen, at deres politiske holdning ikke er værd at lytte til.

Kommunerne har en vigtig opgave med at sikre, at børn og unge inddrages på de arenaer, hvor de lever deres liv, og at børn og unge har mulighed for at få indflydelse på den lokalpolitik, som påvirker dem. Men en undersøgelse viser, at der stadig er lang vej endnu:

- En undersøgelse fra Børnerådet fra 2021 viser, at blot 5 pct. af kommunerne har en nedfældet politik eller strategi for børneinddragelse. 80 pct. af kommunerne svarer, at de har indarbejdet børneinddragelse som en del af andre politikker/strategier, mens 15 pct. hverken har en selvstændig politik/strategi for børneinddragelse eller indarbejdet det i eksisterende politikker/strategier.
- Den seneste optælling fra NAU fra 2023 viser, at 1 ud af 3 kommuner *ikke* har noget børne- og/eller ungdomsråd, og dermed ikke noget formelt organ, der sikrer børn og unges ret til at blive hørt og inddraget i politiske beslutninger i kommunen, som vedrører dem.
- Eksempler fra NAU og Ungdomsringen viser, at børn og unge har mødt udfordringer og mangelfuld opbakning, når de har forsøgt at starte et ungdomsråd i deres kommune. Ligeledes er der eksempler, hvor kommuner har trukket støtten til eller stærkt beskåret eksisterende ungdomsråd

### Børn og unges indflydelsesmuligheder i lokalpolitik skal styrkes

Børn og unges indflydelsesmuligheder og ret til at blive inddraget i lokalpolitik bør styrkes. Det vil 1) øge børn og unges oplevelse af at bidrage til lokalsamfundet og have medbestemmelse over egen hverdag og

fritidsliv 2) højne kvaliteten og legitimiteten af lokalpolitiske beslutninger og 3) styrke børns og unges demokratiske dannelse og samfundsengagement.

- 1) Ved at give børn og unge ret til indflydelse på lokaldemokratiske beslutninger, oplever de, at de reelt kan bidrage til deres lokalsamfund og være med til at skabe et bedre ungdomsmiljø og -liv i kommunen. På ældreområdet viser en undersøgelse af de lovpligtige ældreråd, at 84 pct. af ældrerådsformændene vurderer, at de i høj eller nogen grad har indflydelse på ældrepolitiske beslutninger i deres kommune. I Norge, hvor kommunale ungdomsråd blev gjort lovpligtigt i 2019, viser en evaluering af Kommunesektorens Organisasjon (Norges pendant til KL), at medlemmerne af ungdomsrådene oplever at have stor indflydelse på politikudviklingen. Og i Finland, hvor ungdomsråd blev gjort lovpligtigt i 2015, viser en evaluering fra 2022, at 82 pct. af ungerådsmedlemmerne oplever, at de kan påvirke den kommunale beslutningstagning.
- 2) Ved at give børn og unge ret til inddragelse i lokale beslutningsprocesser sikrer man, at nye politiske initiativer og regler tager højde for børns og unges behov, udfordringer og ambitioner, og dermed kvalificeres det politiske beslutningsgrundlag. En undersøgelse med repræsentanter fra kommunernes børne- og ungeområde foretaget af Børnerådet i 2021 viser, at 8 ud af 10 kommuner, der aktivt har arbejdet med børneinddragelse, har oplevet et positivt udbytte af børneinddragelse. F.eks. fremhæver 7 ud af 10 kommuner, at de gennem børneinddragelsen har udviklet mere målrettede kerneydelser. Ligeledes viser en evaluering fra Finland fra 2022, at kommunalpolitikere anser ungdomsrådene som både vigtige og indflydelsesrige i politikudviklingen.
- 3) Ved at give børn og unge ret til lokalpolitisk indflydelse styrker man deres demokratiske selvtillid, demokratiske dannelse og aktive medborgerskab. Demokrati og medborgerskab er noget, man skal øve sig i, og formelle organer og kanaler for indflydelse kan spille en vigtig rolle i at forme en generation af børn og unge, som forstår demokratiets spilleregler og har lyst til at engagere sig i samfundet. Samtidig sikrer man børn og unge under 18 år en mulighed for at deltage aktivt i demokratiet, inden de opnår stemmeret til kommunal, regions- og folketingsvalg.

## Anbefaling

NAU, Ungdomsringen og UNICEF Danmark anbefaler, at Folketinget udarbejder en lov, der sikrer, at kommunerne inddrager børn og unge i politiske processer og beslutninger, der vedrører dem.

En mulig model er at gøre det lovpligtigt for kommunerne at have et ungdomsråd. Fordelene ved denne model er, at:

- 1) Vi kender modellen med lovpligtige råd fra de kommunale ældreråd og handicapråd (§30-33 og 37a i bekendtgørelse af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område). Modellen giver ældre borgere og borgere med handicap høringsret i sager der vedrører dem, og undersøgelser viser fx, at ældrerådene i høj grad oplever, at de kan få indflydelse på politiske beslutninger, og at deres samarbejde med kommunalforvaltning og lokalpolitikere fungerer godt.
- 2) Finland og Norge, hvor kommunale ungdomsråd blev gjort lovpligtigt i hhv. 2015 og 2019, har gode erfaringer med ungdomsrådene. Kommunale cases fra Norge peger fx på, at loven har betydet, at kommunerne har fået et bredere politisk miljø og en bedre struktur omkring ungdomsrådet – selv i kommuner, som i forvejen havde et ungdomsråd.

- 3) Man kan tage udgangspunkt i – og udbrede god praksis fra – kommuner i Danmark, som allerede har velfungerende ungdomsråd. Et eksempel er i Aarhus Kommune, hvor man siden 2007 har haft et børne- og ungebyråd, som giver børnene en direkte stemme i lokalpolitikken. Børne- og ungebyrådet udformer bl.a. selv forslag og kvalificerer nogle af byrådspolitikeres forslag.

NAU, Ungdomsringen og UNICEF Danmark anbefaler, at loven udarbejdes som en rammelov, der sidestiller ungdomsråd med kommunale ældreråd/handicapråd – evt. med inspiration fra hhv. den finske og norske lov om kommunale ungdomsråd.

En rammelov skal sikre børn og unges ret til at blive hørt i sager, der vedrører dem samtidig med, at kommunerne får udstrakt frihed til at beslutte, hvordan de bedst organiserer arbejdet med et børne- og ungeråd – i samarbejde med unge i kommunen.

NAU, Ungdomsringen og UNICEF Danmark anbefaler, at man bl.a. drøfter følgende temaer ifm. udarbejdelsen af loven og bekendtgørelsen til loven:

- Høringsret
- Ret til at stille forslag
- Sammensætning og valg af rådsmedlemmer
- Aldersgrænser
- Økonomi og sekretariatsbistand

NAU, Ungdomsringen og UNICEF Danmark ser frem til at drøfte perspektiverne i notatet med Indenrigsudvalget og står til rådighed for opklarende spørgsmål.

#### **Følgende borgmestre og organisationer støtter op om dette notat:**

Sophie Hæstorp (S), Københavns Kommune

Jakob Næsager (K), Københavns Kommune

Lasse Frimand Jensen (S), Aalborg Kommune

Tomas Breddam (S), Roskilde Kommune

Hans Stavnsager (S), Faaborg-Midtfyn Kommune

Bo Hansen (S), Svendborg Kommune

Ib Lauritsen (V), Ikast-Brandø Kommune

Carsten Rasmussen (S), Næstved Kommune

Johannes Lundsryd Jensen (S), Middelfart Kommune

Mikael Smed (S), Vordingborg Kommune

Merete Amdisen (S), Ishøj Kommune

Michael Stegger Jensen (S), Syddjurs Kommune

Frank Jensen (R), Fanø Kommune

Henrik Hvidesten (V), Ringsted Kommune

Dansk Ungdoms Fællesråd

Danske Ældreråd

Det Danske Spejderkorps

Ungdomsskoleforeningen

Red Barnet